

ΕΙΔΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΣΤΑ ΓΕΡΜΑΝΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΑ ΛΕΞΙΚΑ

Αγνή Δάφφα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία αυτή πραγματεύεται τη χρήση της ορολογίας στην ιατρική και νομική επιστήμη και στις θετικές επιστήμες στα γερμανοελληνικά και ελληνογερμανικά καθώς και στα πολύγλωσσα λεξικά. Διαλαμβάνονται ενδεικτικά ορισμένοι όροι από άποψη ιστορικής, ετυμολογικής και ερμηνευτικής προσέγγισης και ανάλυσης, όταν αυτό είναι εφικτό.

Οι παραπάνω όροι εξετάζονται αναφορικά με την προέλευση, τη ρίζα, την αρχική σημασία, τα σύνθετα και τους διάφορους παράγοντες που συνετέλεσαν στην ενδεχόμενη εξέλιξη ως προς τη σημασία τους.

Ως επίμετρο παρατίθεται ο κατάλογος των δίγλωσσων και πολύγλωσσων λεξικών ειδικής ορολογίας που λάβαμε υπόψη.

SPECIAL TERMINOLOGY IN GERMAN-GREEK AND GREEK-GERMAN DICTIONARIES

Agni Daffa

SUMMARY

This paper treats the use of medical, legal and scientific terminology in German-Greek, Greek-German and multilingual dictionaries. When possible, certain terms have been approached and analysed from an historical, etymological and interpretative perspective.

The origin, root, initial meaning and compound words of the above terms have been examined together with the various factors that have influenced any change in the terms' meaning over time. As an addendum, a list of the bilingual and multilingual dictionaries specialising in specific terminology is also provided.

0 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η τεράστια ανάπτυξη των επιστημών κατά τα τελευταία χρόνια οδήγησε αναπόφευκτα στην εξειδίκευση των γνώσεων και στην εξεύρεση νέων τεχνολογιών. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο είναι απαραίτητη η ειδίκευση των επιστημόνων σε συγκεκριμένα πεδία-τομείς κάθε επιστήμης. Η επικοινωνία των ειδικών επιστημόνων γίνεται όλο και πιο έντονη. Για την επίτευξη αυτού του στόχου προέκυψε η ανάγκη της έκδοσης και επομένως της χρήσης όχι μόνον των γενικών γλωσσικών, εννοιολογικών, σημασιολογικών κ.ά. λεξικών, αλλά και των αντίστοιχων ειδικών δίγλωσσων και πολύγλωσσων λεξικών, στα οποία καταγράφεται παράλληλα και η καινούργια ορολογία των διαφόρων κλάδων της επιστήμης.

Μέσα στο πλαίσιο του παραπάνω προβληματισμού θα επιθυμούσα κι εγώ από την πλευρά μου να καλύψω ένα αρκετά μεγάλο κενό εξετάζοντας με σχετικά μεγάλη λεπτομέρεια τα δίγλωσσα και τα πολύγλωσσα γερμανοελληνικά και ελληνογερμανικά λεξικά ειδικών όρων, που υπάρχουν ως σήμερα στον ελλαδικό χώρο, ευελπιστώντας ότι θα συμβάλω τόσο στον τομέα της επιστήμης όσο και στην εκμάθηση της γερμανικής γλώσσας. Είναι γνωστό ότι τα γερμανόφωνα λεξικά ειδικής ορολογίας μπορούν σε πολλές περιπτώσεις να είναι εφάμιλλα με τα αγγλόφωνα. Η έρευνά μου αυτή είναι ενδεικτική και επεκτείνεται στην ορολογία της ιατρικής και της νομικής επιστήμης και των θετικών επιστημών. Αυτό εξάλλου προκύπτει τόσο από την ενασχόλησή μου όσο και από τη διδασκαλία στα αντίστοιχα τμήματα του Α.Π.Θ. και αναφέρεται στην ιστορική, ετυμολογική και ερμηνευτική προσέγγιση και ανάλυση συγκεκριμένων όρων.

Με την παραπάνω έρευνα επιχειρείται κατά τη γνώμη μου ένας αρκετά λεπτομερής έλεγχος των αρχικών όρων τόσο στην ελληνική όσο και στη γερμανική γλώσσα. Στο τέλος παρατίθεται κατάλογος των σχετικών γερμανοελληνικών και ελληνογερμανικών δίγλωσσων και πολύγλωσσων λεξικών.

1 ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Η λέξη «διάγνωση» (γερμ. Diagnose) σημαίνει και στις δύο γλώσσες τη διαπίστωση μιας συγκεκριμένης ασθένειας με τη μόνη διαφορά ότι στη γερμανική γλώσσα χρησιμοποιείται και στη μετεωρολογία [1]. Ετυμολογικά παράγεται από το αρχαίο ρήμα «διαγιγνώσκω» (διά+γιγνώσκω), από το πρόθημα της αρχαίας ελληνικής «δια», την πρόθεση που δηλώνει εδώ τον τρόπο και τη λέξη «γνώσις» (gno-ti). Ιστορικά η λέξη πολιτογραφήθηκε στη γερμανική γλώσσα τον 18^ο αιώνα. Υπάρχει και η άποψη ότι η γερμανική γλώσσα δανείστηκε τη λέξη αυτή από τη γαλλική γλώσσα («diagnose»).

Ο όρος «καρδιολογία» (Kardiologie) σημαίνει την επιστήμη που μελετά την ανατομία, τη φυσιολογία και τις παθήσεις της καρδιάς και έχει την ίδια σημασία και στις δύο γλώσσες. Η λέξη μαρτυρείται περίπου από το 1894, είναι σύνθετη και προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη «καρδία» και το επίθημα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας «-λογία/λόγος/λογώ/λέγω».

Ένας άλλος όρος που παρουσιάζει ενδιαφέρον είναι η λέξη «αρτηριοσκλήρωση» (Arteriosklerose). Είναι ιατρικός όρος και σημαίνει την απόφραξη των καρδιακών αρτηριών από λίπη που έχει ως αποτέλεσμα την μη αιμάτωση του οργανισμού. Η λέξη αυτή αποτελείται από τα συνθετικά «αρτηρία+σκλήρωση». Απαντά με την παλαιωμένη μορφή σαν «αρτηριοσκληρυνση». Ετυμολογικά είναι σύνθετη από τη λέξη «αρτηρία» (αΦερτηρία/αρτώ) και το αρχαιοελληνικό ρήμα «σκληρύνω».

Η λέξη «εμμηνόπαυση» (Menopause) σημαίνει τη χρονική περίοδο της γυναίκας, κατά την οποία σταματάει η εμμηνόρροια και έχει την ίδια σημασία και στις δύο γλώσσες. Για τον όρο αυτό χρησιμοποιείται σήμερα στη Γερμανία η λέξη «Wechseljahre». Ωστόσο στην ελληνική γλώσσα χρησιμοποιείται και ο όρος «κλιμακτήριος». Η λέξη «εμμηνόπαυση» προέρχεται από τη λέξη «έμμηνος», είναι σύνθετη από τις αρχαιοελληνικές λέξεις «εν+μηνός» (μην/μήνας) και «παύσις».

Ο λατινογενής όρος «Medikament» (φάρμακο) σημαίνει τη χημική ουσία για την αντιμετώπιση ασθένειας στην ιατρική, αλλά χρησιμοποιείται και σε άλλους τομείς στην ελληνική γλώσσα με την μεταφορική της έννοια. Στη γερμανική γλώσσα πολιτογραφήθηκε τον 15^ο αιώνα και προέρχεται από τη λατινική λέξη «medicamentum» (medicari = θεραπεύω).

Έτσι συμπεραίνεται ότι κάποια παραδείγματα που αναλύθηκαν υπάγονται στον σχηματισμό ορισμένων οικογενειών από λέξεις, όπως είναι ο όρος «Kardiologie» (καρδιολογία) με το επίθημα «-logie» (-λογία) ο οποίος σχηματίζει πλήθος λέξεων που δηλώνουν κλάδους τόσο της ιατρικής επιστήμης, όπως π.χ. «Anästhesiologie» (αναισθησιολογία), «Gynäkologie» (γυναικολογία), «Dermatologie» (δερματολογία), «Onkologie» (ογκολογία), «Urologie» (ουρολογία), «Ophthalmologie» (οφθαλμολογία) [2], όσο και άλλων επιστημών, όπως π.χ. «Archäologie» (αρχαιολογία), «Philologie» (φιλολογία). Το παραγωγικό επίθημα «-ose» (-ωση) της λέξης «αρτηριοσκλήρωση» δηλώνει ασθένειες, π.χ. «Thrombose» (θρόμβωση), «Neurose» (νεύρωση), «Melanose» (μελάνωση), «Karkinose» (καρκινωμάτωση) τόσο στην ελληνική όσο και στη γερμανική γλώσσα. Εδώ πρέπει να επισημανθεί ότι το παραπάνω επίθημα χρησιμοποιήθηκε ήδη στην αρχαία ελληνική γλώσσα για το σχηματισμό ουσιαστικών που δήλωναν ασθένειες, όπως «θρόμβωσις» στον Διοσκουρίδη, «αγκύλωσις» στον Γαληνό, «τύφλωσις» στον Ιπποκράτη [3].

Φυσικά υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός από οικογένειες λέξεων οι οποίες θα μπορούσαν να παρατεθούν αναλυτικά, αλλά εδώ εξετάζονται ενδεικτικά κάποια αντιπροσωπευτικά παραδείγματα και γίνονται κάποιες συγκρίσεις ανάμεσα στην ελληνική και γερμανική γλώσσα όσον αφορά στη χρήση τους και στην ετυμολογία τους.

2 ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Η λατινική γλώσσα αποτέλεσε όπως είναι πλέον αποδεδειγμένο τη βάση της νομικής επιστήμης. Έτσι εξηγείται το γεγονός ότι οι περισσότερες λέξεις στην επιστήμη αυτή προέρχονται από τη λατινική και όχι από την αρχαία ελληνική γλώσσα. Θεωρείται επομένως σκόπιμη όχι μόνο η γλωσσική επεξεργασία, αλλά και η προσέγγιση και η σύγκριση των νομικών όρων σε διάφορες γλώσσες [4]. Εδώ διαδραματίζουν βασικό ρόλο οι διάφορες

αποχρώσεις των όρων-εννοιών και όχι μόνο οι όροι απλά σαν λέξεις-μετάφραση. Υπάρχουν π.χ. έννοιες που δεν αποδίδονται σε άλλη γλώσσα με όμοιες έννοιες-όρους. Σε τέτοιες περιπτώσεις αυτές (αυτοί) αποδίδονται με ολόκληρες προτάσεις. Η νομική επιστήμη διαφέρει από κράτος σε κράτος, γι' αυτό και η νομοθεσία διαφοροποιείται.

Η λέξη «αναρχία» (Anarchie) έχει την ίδια σημασία και στις δύο γλώσσες. Αυτή δηλώνει την κατάσταση που οφείλεται σε έλλειψη κανόνων και θεσμών και αντιτίθεται σε κάθε μορφή εξουσίας. Στην ελληνική γλώσσα έχει κατ' επέκταση και την έννοια της σύγχυσης. Ετυμολογικά προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη «άναρχος» (α- στερητικό+άρχω), με αρχική σημασία αυτός που δεν έχει αρχή, εξουσία.

Στη συνέχεια εξετάζεται ο όρος «υποθήκη» (Hypothek), είναι σύνθετη λέξη (υπό+θήκη). Προέρχεται ετυμολογικά από το αρχαιοελληνικό ρήμα «υποτίθημι» και χρησιμοποιείται τόσο στην ελληνική όσο και στη γερμανική γλώσσα με την ίδια έννοια. Συγκεκριμένα χρησιμοποιείται στη νομική επιστήμη κυρίως σε περίπτωση δανεισμού χρημάτων ως εγγύηση για το δικαιούχο-δανειστή. Η ίδια λέξη έχει και μεταφορική σημασία.

Συνεχίζοντας την έρευνα παραθέτω τη λέξη «πολιτική» (Politik) που αναφέρεται στη ζωή ενός κοινωνικού συνόλου, στις σχέσεις μεταξύ των κρατών και στον τρόπο δράσης και συμπεριφοράς ενός κράτους. Έχει την ίδια σημασία και στις δύο γλώσσες. Ετυμολογικά προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη «πολιτικός».

Η χρήση της λατινογενούς λέξης «Regierung» (κυβέρνηση) ταυτίζεται και στις δύο γλώσσες και δηλώνει το όργανο του κράτους που ασκεί την κυβερνητική λειτουργία και τη διακυβέρνηση της χώρας. Ο όρος παράγεται από το λατινικό ρήμα «regere» (regieren = κυριαρχώ, καθοδηγώ).

Στο τέλος αναλύεται ακόμα ένας λατινογενής όρος της νομικής επιστήμης. Ο όρος «Argument» (επιχείρημα) έχει μόνο μία σημασία στην ελληνική, δηλώνει δηλ. τον λογικό συλλογισμό που χρησιμοποιείται για τη στήριξη ή την ανατροπή μιας άποψης. Στη γερμανική γλώσσα όμως αντίθετα χρησιμοποιείται και σε άλλες επιστήμες όπως στα μαθηματικά και στη γλωσσολογία. Προέρχεται από τη λατινική λέξη «argumentari» (argumentum).

Οι παραπάνω όροι σχηματίζουν μερικές κατηγορίες λέξεων, όπως π.χ. η λέξη «Hypothek» (υποθήκη) η οποία ανήκει στην ίδια ομάδα με τη λέξη «Hypothese» (υπόθεση) με ίδια ετυμολογία. Στην ίδια κατηγορία με τη λέξη «Anarchie» (αναρχία), ως προς την κατάληξη «-ie» (-ία), ανήκουν και οι όροι «Monarchie» (μοναρχία), «Tyrannie» (τυραννία), «Diplomatie» (διπλωματία), «Demokratie» (δημοκρατία), «Polygamie» (πολυγαμία), «Stratokratie» (στρατοκρατία) [5].

3 ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΣΤΙΣ ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Στο τελευταίο κεφάλαιο αυτής της έρευνας παρατίθενται και αναλύονται μερικά παραδείγματα από το πεδίο των θετικών επιστημών. Επέλεξα αυτές τις επιστήμες επειδή οι σχετικοί όροι έχουν την προέλευσή τους κυρίως από την αρχαία ελληνική γλώσσα.

Η λέξη «διαγώνιος» (Diagonale) χρησιμοποιείται στα μαθηματικά και ειδικότερα στη γεωμετρία που, ως γνωστόν, αποτελεί την ευθεία γραμμή που ενώνει δύο μη διαδοχικές γωνίες ή κορυφές πολυγώνου και είναι ταυτόσημη εννοιολογικά και στις δύο γλώσσες. Αποτελείται από το πρόθημα «διά» που δηλώνει μεταξύ άλλων το μέσο και τη λέξη «γωνία».

Ο όρος «ενέργεια» (Energie) στη φυσική έχει τη σημασία της ικανότητας για απόδοση έργου. Τόσο στη γερμανική όσο και στην ελληνική γλώσσα ο όρος αυτός χρησιμοποιείται και με μεταφορική σημασία σε πολλές άλλες επιστήμες (γλωσσολογία, φιλοσοφία). Ετυμολογικά παράγεται από την αρχαιοελληνική λέξη «ενεργός» (εν+έργον).

Μία άλλη αρχαιοελληνική λέξη είναι ο όρος «δυναμική» (Dynamik), ο οποίος είναι όρος της φυσικής επιστήμης και χρησιμοποιείται στη μηχανική. Δηλώνει το σύνολο των δυνάμεων και των κινήσεων που προκαλούνται μέσω αυτών. Ο όρος αυτός απαντά τόσο στην ελληνική όσο και στη γερμανική γλώσσα και σε άλλες επιστήμες όπως στην κοινωνιολογία. Προέρχεται από το αρχαιοελληνικό ρήμα «δύναμαι» (δύναμις).

Παρακάτω αναλύεται η λέξη «ηλεκτρισμός» (Elektrizität). Αποτελεί ένα ιδιαίτερο κλάδο της φυσικής επιστήμης. Ταυτίζεται η χρήση της λέξης αυτής και στις δύο γλώσσες. Προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη «ήλεκτρον» (ηλέκτωρ = «ο λαμπρός, ο φωτεινός»).

Ως τελευταίο παράδειγμα παρατίθεται η λατινογενής λέξη «Konstruktion» (κατασκευή). Είναι η διαδικασία δημιουργίας μορφών και σχημάτων κυρίως με υλικά μέσα. Χρησιμοποιείται στην επιστήμη των μαθηματικών και ειδικότερα στον κλάδο της γεωμετρίας. Επιπλέον χρησιμοποιείται και στη γλωσσολογία. Η κυριολεκτική και η μεταφορική σημασία είναι κοινή και στις δύο γλώσσες. Η λέξη αυτή παράγεται από το ρήμα «construo».

Οι καταλήξεις των παραπάνω λέξεων δημιουργούν τις εξής κατηγορίες-ομάδες: α) «-ie» (-ία), π.χ. «Geometrie» (γεωμετρία), «Geologie» (γεωλογία), «Analogie» (αναλογία), «Geographie» (γεωγραφία), «Chemie» (χημεία) β) «-ik» (-ικη), π.χ. «Ballistik» (βαλλιστική), «Mechanik» (μηχανική), «Optik» (οπτική), «Graphik» (γραφική) γ) «-tion», όπως «Induktion», «Modulation» και δ) «-ität», π.χ. «Elastizität», «Qualität», «Quantität» [6].

4 ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Από την διερεύνηση της ειδικής ορολογίας στις τρεις παραπάνω επιστήμες προκύπτουν τα εξής γενικά και ειδικά συμπεράσματα:

- 1) Ως επί το πλείστον η γερμανική ιατρική ορολογία εκπηγάξει κυρίως από την αρχαία ελληνική γλώσσα και πολύ λιγότερο από τη λατινική. Οι περισσότεροι όροι της γερμανικής ιατρικής επιστήμης έχουν πολιτογραφηθεί ύστερα από την ανάπτυξη της γνώσης και τη μελέτη των αρχαίων ελληνικών κειμένων από τους επιστήμονες της Γερμανίας.
- 2) Η λατινική γλώσσα σε αντίθεση με την αρχαία ελληνική αποτέλεσε τον κύριο κορμό της γερμανικής νομικής ορολογίας.
- 3) Η ορολογία στις θετικές επιστήμες προήλθε κυρίως από την αρχαία ελληνική γλώσσα και σε μικρότερο βαθμό από τη λατινική.

Από τη σύγκριση των όρων των παραπάνω τριών επιστημών συνάγεται, ότι οι όροι της ιατρικής επιστήμης και των θετικών επιστημών ανάγουν την αρχική τους προέλευση κατά κύριο λόγο στην αρχαία ελληνική γλώσσα, ενώ οι αντίστοιχοι της νομικής επιστήμης στη λατινική.

5 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- [1] Drosdowski, Günther: *Duden. Deutsches Universalwörterbuch*, Dudenverlag, München/Wien/Zürich, 1989, 339.
- [2] Κουσούρης, Παύλος: *Γερμανοελληνικό λεξικό ιατρικών όρων*, Αθήνα 1996, 615.
- [3] Μπαμπινιώτης, Γεώργιος: *Λεξικό της Νέας Ελληνικής γλώσσας*, Κέντρο Λεξικολογίας, Αθήνα, 2002, 286.
- [4] Arntz, Reiner/ Picht, Heribert: *Einführung in die Terminologearbeit*, Georg Olms, Hildesheim/Zürich/New York, 1991, 22 και 213.
- [5] Καΐσης, Αθανάσιος: *Γερμανοελληνικό λεξικό νομικής ορολογίας*, Σάκκουλας, Θεσσαλονίκη, 1995, 1038.
- [6] Süß: *Γερμανο-ελληνικό λεξικό τεχνικής ορολογίας*, Πέτρος Γεωργίου, Θεσσαλονίκη, 1995, 365.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΓΛΩΣΣΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΛΕΞΙΚΩΝ ΕΙΔΙΚΗΣ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

A) ΔΙΓΛΩΣΣΑ

- Μπαλάνος, Αριστείδης: *Ελληνο-γερμανο-γαλλικών νομικών λεξικών*, Π.Δ. Κυριακού, Αθήνα, 1930.

- Φάβης, Ιωάννης: *Λεξικόν της νομικής και οικονομικής ορολογίας*, Αθήνα, 1960.
- Κουσουύρης, Παύλος: *Γερμανοελληνικόν λεξικόν ιατρικών όρων*, Αθήνα, 1965.
- Πάτσης, Χάρης: *Λεξικό γερμανοελληνικό στη νεοελληνική-δημοτική γλώσσα: Με 66.000 λέξεις και πολλούς επιστημονικούς – τεχνικούς και εμπορικούς όρους κατά το σύστημα των νέων λεξικών που κυκλοφορούν σε ολόκληρο τον κόσμο*, Πελασγός, Αθήνα, 1967.
- Υψηλάντης, Ελευθέριος: *Γερμανο-ελληνικόν λεξικόν ηλεκτρονικών όρων*, Αθήναι, 1971.
- Χελντράιχ, Θεόδωρος: *Λεξικό των δημωδών ονομάτων των φυτών της Ελλάδος*, Αφοί Τολίδη, Αθήνα, 1980.
- Χριστιανοπούλου, Μαρία: *Γερμανοελληνικό λεξικό ορολογίας φυσικών επιστημών*, Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη, 1980.
- Σιδέρης, Ευθύμιος: *Γερμανοελληνικό λεξικό εργατικής ορολογίας*, Αθήνα, 1984.
- Βαγιάνος, Ιωάννης: *Λεξικό Γερμανο-ελληνικό Μηχανολογικό-Ηλεκτρονικό-Ραδιοφωνίας-Ασυρμάτου-Τηλεόρασης-Τηλεπικοινωνιών-Ηλεκτρονικοί υπολογιστές*, Αθήνα, 1988.
- Σαμαρίδης, Γεώργιος: *Σύγχρονο γερμανοελληνικό λεξικό φυσικών-φυσιογνωστικών επιστημών και τεχνικής*, Αθήνα, 1988.
- Σταμπουλής, Νικόλαος: *Γερμανο-ελληνικό λεξικό στρατιωτικής ορολογίας*, Θεσσαλονίκη, 1989.
- Μαύρος, Κωνσταντίνος: *Γερμανικά-Ορολογία για βιβλιοθηκονόμους*, Έλλην, Αθήνα, 1994.
- Καΐσης, Αθανάσιος: *Γερμανοελληνικό λεξικό νομικής ορολογίας*, Σάκκουλας, Θεσσαλονίκη, 1995.
- Süß : *Γερμανο-ελληνικό λεξικό τεχνικής ορολογίας*, Πέτρος Γεωργίου, Θεσσαλονίκη, 1995.
- Τριανταφύλλου, Δημήτρης: *Λεξικό οικονομικών όρων γερμανοελληνικό ελληνογερμανικό* πάνω από 24.000 όροι, Μόναχο, 1995.
- Σόρτσης, Ιωάννης: *Γερμανο-ελληνικό λεξικό οικονομικών όρων*, Πέτρος Γεωργίου, Αθήνα, 1998.

B) ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΑ

- Χαλκιόπουλος, Γεώργιος: *Πεντάγλωσσον λεξιλόγιον τεχνικών όρων*, Αθήναι, 1951.
- Tonnesen, H.E. / Berning, C. / Schepping, H.: *Praktische Fachglossare. Mechanik. Deutsch-Griechisch-Arabisch*, Max Hueber, München, 1965.
- Tonnesen, H.E. / Berning, C. / Schepping, H.: *Praktische Fachglossare. Physik. Deutsch-Griechisch-Arabisch*, Max Hueber, München, 1965.
- Tonnesen, H.E. / Berning, C. / Schepping, H.: *Praktische Fachglossare. Volkswirtschaft. Deutsch-Griechisch-Arabisch*, Max Hueber, München, 1965.

- Φρυδάς, Π.: *Λεξικόν ηλεκτρονικών όρων*, Ανωτέρα Σχολή Ηλεκτρονικών Αθηνών, Αθήναι, 1967.
- Βαγιανός, Ιωάννης: *Πεντάγλωσσον λεξικόν τεχνικής ορολογίας βιομηχανίας ψύχους*, Αθήναι, 1969.
- Πάτσης, Χάρης: *Πεντάγλωσσον λεξικόν επιστημονικών και τεχνικών όρων*, Αθήνα, 1969.
- Σεγδίτσας, Π.: *Πεντάγλωσσον λεξικόν ναυτικών όρων*, Αθήναι, 1969.
- Βαγιανός, Ιωάννης: *Πεντάγλωσσον λεξικόν μαθηματικών και φυσικών όρων*, Αθήναι, 1972.
- Κρέμος, Δημήτρης και ένωση ελλήνων χημικών: *Εξάγλωσσο λεξικό φυσικής-χημείας*, Εκδοτική Διαφημιστική ΕΠΕ., Αθήνα, 1980.
- Χολέβας, Ιωάννης.: *Εγκυκλοπαιδικό λεξικό πεντάγλωσσο*, Τυροβόλα, Αθήνα, 1980.
- Θώμης, Γεώργιος: *Πεντάγλωσσον λεξικόν χημικό-τεχνικής ορολογίας*, Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, Αθήνα, 1981.
- Ρασιδάκις, Νίκος / Ερωτόκριτος, Άθως / Γαλανοπούλου-Κατσαντώνη, Καίτη: *Τετράγλωσσο λεξικό ψυχιατρικών ψυχαναλυτικών ψυχολογικών όρων*, Αθήνα, 1982.
- Βασιλειάδης, Γιώργος και συνεργάτες: *Επτάγλωσσο εμπορικό και οικονομικό λεξικό*, Hellenews- Εξπρές ΕΠΕ, Αθήνα, 1987.
- Δεληκωστόπουλος, Αθανάσιος: *Πεντάγλωσσο λεξικό τραπεζικών εμπορικών και οικονομικών όρων*, Επτάλοφος Α.Ε., Αθήνα, 1991.
- Χριστοδούλου, Γεώργιος: *Τετράγλωσσο λεξικό γεωλογικών όρων*, Ινστιτούτο γεωλογικών και μεταλλευτικών ερευνών, Αθήνα, 1991.
- Μπέκος, Δημήτρης και συνεργάτες: *Τετράγλωσσο γλωσσάριο*, Eiffel, Αθήνα, 1992.
- Μαύρος, Κωνσταντίνος: *Πολύγλωσσο λεξικό τουριστικών και επισιτιστικών όρων*, Έλλην, Αθήνα, 1995.
- Rehahn, Jens-Peter και ΕΛΕΤΟ: *Τηλεπικοινωνίες. Τετράγλωσσο λεξικό*, Γλώσσημα, Θεσσαλονίκη, 1995.
- Στρουθόπουλος, Θαλής: *Λεξικό όρων τευτοκαλλιέργειας*, Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης Α.Ε., Θεσσαλονίκη, 1995.
- Γουλής, Δημήτριος / Παπαδοπούλου, Εύα / Βρίτσιος, Αριστοτέλης: *Ευρωπαϊκό Λεξικό Μαστολογίας*, Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, 1997.
- Λύτρας, Περικλής: *5γλωσσο ερμηνευτικό λεξικό τουριστικών όρων*, Interbooks, Αθήνα, 1997.
- Portz, Renate / Γεναράκη, Αμαλία: *Ακαδημαϊκή ορολογία ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών*, Εκδόσεις νέων τεχνολογιών, Αθήνα, 1997.
- Βλάχος, Ίων: *Πεντάγλωσσο λεξικό Μαγειρικής*, Μαλλιάρης - Παιδεία Α.Ε., Θεσσαλονίκη, 1998.

- Γιαννόπουλος, Γεώργιος / Ευσταθίου, Κυριάκος / Παρασκευοπούλου, Ροδούλα: Μηχανολογία. *Τετράγλωσσο εικονογραφημένο λεξικό μηχανολογικών όρων*, Γλώσσημα και Βέρχαϊμ, Θεσσαλονίκη, χ.χ.
- Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, διεύθυνση μεταφράσεως και ορολογίας: *Ορολογία της διαχείρισης των απορριμμάτων*, χ τ. και χ.
- Ορφανού, Ασπασία / Παξιμαδάς, Στυλιανός / Στυλιανός, Ανδρέας και συνεργάτες: *Εξάγλωσσο λεξικό γεωτεχνικών και μεταλλευτικών όρων*, Επτάλοφος Α.Β.Ε.Ε., Αθήνα, χ.χ.

Dr. **Αγνή Δάφφα** Μ.Α.

Ε.Ε.Δι.Π. για την διδασκαλία της Γερμανικής γλώσσας στο Α.Π.Θ.

Διεύθυνση: Εγνατία 92, 54623 Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310-270640, κιν. τηλ.: 6944-413780